

VÍZNÉZŐ EMBER

Edit elég gyakran ír. Néha van kedvem elolvasni a leveleit, máskor nincs. Most nincs. A zárt borítékot visszagyűröm a zsebembe. Tudod, Editkém, olyan ez, mint a százméteres síkfutás. Látszólag semmi, kilenc és egynéhány másodpercig tart az egész. De mi előzi meg! De mitől függ! Elég egy leheletnyi ellenszél, egyetlen harsányabb kiáltás a közönség soraiból a start pillanatában, elég egy arcomhoz csapódó lepkeszárny, s az induló nyolc közül az előkelő nyolcadik helyet foglalom el. Mégsem a tizediket, mondd. Ez igaz.

Ha a pudlát a kenguruval lehetne szerelemre bírni, frigyükből egy ilyen kisvendéglő születne. Behemót fényezett farakások töltik be az asztal és szék szerepét.

Addig somfordáltam a Cité Universitaire környékén, amíg én is kaptam egyet a gumibottal. A tüntetés után örömmel siettem haza, kincsemet a jobb hónaljamtól indulóan, átlósan viseltem a hátamon. Sikerült kölcsön kapni egy tükröt. A falitükörnek háttal állva, a zsebtükörben szemlélttem, milyen az, amikor az ember szenved az ügyért. Kék, szélein bordóvörös, közepén felhasad, száradó vércsik a gerince. Később elsárgul, hámlik.

Belső elváltozásokat is okoz. A tehetetlen düh kocsonyás, lassan kötő, rideg elhatározásban csapódik ki. Szeretne felszívódni, de nem tud. Olyan mennyiségek kerülnek a szervezet patikaméregére, melyekről a szervezetnek addig sejtelme sem volt. Később a szervezet már nem akar orgyilkos, verhetetlen judóbajnok, mindenható államfő lenni. Egységülyba kerül lehetőségeivel. Szervezet-tudatára ébred, és hozzá hasonló szervezetek keresésére indul. Ez segít.

A füstből pincér gomolyog elő. Gőzölög, nem bocsát meg semmit. Szigorú büntetésem aléltan úszkál a tányér fenekén. A petrezselyem farkincája bizalomaltatóan tapad a porcelánra. Söröskorsók festik sárgára a fényt. A fatapéta nagyon kényelmetlen hátradőlést tud biztosítani, ha egyszer rászánja magát. A konyhából fanyar illat, egy másik helyiségből még fanyarabb árad. A zene, mert az is van, a népé. Össznépi bokacsont zördül össze ritmusára. Az értelmek kényelmesen berendezkednek a gluteusban. Ebédidő, kellemes mélybezuhanás. Szívesen zuhannék én is. De én épp azért vagyok itt, hogy felfelé zuhanjak. Fura.

Míg Közép-Európa táplálkozik, két férfi kérezkedik az asztalomhoz. Intek, nem nézek fel, arra gondolok, hogy előveszem Péter listáját, és ütemtervet készítek. Nem veszem elő, nem készítek semmiféle ütemtervet. Ehhez már túl öreg vagyok. A két férfi már ül, nevet. Hirtelen megérttem, hogy rajtam. Erre még érzékeny vagyok. Különben sok mindenre még, de most erre nyílik alkalmam.

Nagy szeretetben borulunk össze. Barátaim ők, a filmrendező és szövegírója. Ez aztán a kellemes meglepetés! Hol is kezdjük? Azt sem tudjuk, hol is kezdjük. Inkább el se kezdjük. Gyámság alá kerülök. Visszarendelik a levesemet. Az új levesben hetykébben kunkorodik a petrezselyem farkincája. Étvágygerjesztő kupicát hajtunk fel.

— Tényleg nem vettél észre bennünket?

— Nem.

— Fantasztikus! Amikor bejöttünk, egyenesen az arcunkba bámultál.

— Előfordul. Gondjaim vannak.

De mekkorák! Ki oldja meg a szárny nélküli, földalatti repülőgép problémáját? Ki itatja meg az állatkert szomjas vaskerítését? Ki viszi át a jobboldali házsort baloldalra és viszont? Ki éli helyettem tovább az életemet? Felkacsintok a lyukból. Szabályos, kerek lyuk, kár, hogy olyan magasan van. A nap se süt be. Ejnye.

Megértően néznek össze, barátaim ök. Gond? Kinek nincs? Persze, van közöttünk egy kis különbség. Megtudom, hogy nem is tudtam, milyen késhegyre menő harcot kell folytatni.

— Te láttad a filmet?

— Láttam — hazudom kivételesen az igazat.

— Észrevetted, hogy amikor Andor bejön a bunkerbe... Az után az erős jelenet után... Emlékszel?... Szóval bejön, és azt kéne mondja: a halak nem élhetnek a szabad levegőn, mi emberek vagyunk, mi sem élhetünk a víz alatt. Erős, mi? Tudod, mi marad belőle? Úgy élünk, mint hal a vízben és mint kismadár az ágon. Ez. Hátha ez nem...

Rántotthús érkezik, akkora, mint kismadár az ágon. Darabokban szökdécsel be a számba. Bús dalt füttyöl. Mindig így volt e világi élet, egyszer fázott, más-szor lánggal égett.

— Ezt rendeljétek, finom — javasolom.

Aszkéta arcú fiatal filmrendező eligazítja hátán a lecsúszni készülő tojáshéjat, elutazik Indiába, visszajön, ajtaja előtt Böskék hosszú sora kígyózik. Fülembé súgja: ha felülről, a harmadik sortól kezdve lóugrásban olvasod, a kapott szavak kezdőbetűit összerakod, az így nyert szöveget lefordítod svédre, a svéd szavak utolsó betűit összeolvasva, tudod, mit kapsz? Nem tudom. Nem könnyű film, de aki akarja, megérti.

Mátyás atya botorkál is a citromért, citromfacsaróért. Vannak dolgok, melyek születésük pillanatában már hagyományok. Ilyen a mi citromos limonádénk. S ez a furcsa, fáradt harangzó, ami fölemel, lebegésben tart, biztosabb kézben tart, mint anyánk. Amikor a lemez lejár, megnézem a feliratát. Jó társaság. Állít, sohasem tagad. Szeretem az állítókat. Ilyen Mátyás atya is, ilyenné szeretnék válni én is. Mátyás atya elmondja a viccet a bolhával, aki elment kirándulni. Harsány poengyilkos. Ő is csak ember. Szeret nevetni, nem szeret sírni. Vannak kedvenc ételei, és fél a haláltól. Nem cigarettázik ugyan, de szorongó szomorúság vesz rajta erőt, ha elhanyagolt ipari tájat lát. Szereti a harmonikus épületeket, és néha oktanul felmérgeződik, ha a sarki fűszeresnél nincs ementáli. Mert azt is szereti. Gógösen nem megy el a következő fűszeresig. Egye meg őket a fene, mondja bután. Ő is csak ember.

Nagy paksamétát tereget ki előttem. Mátyás atya tulajdonképpen tudós. Könyvei jelentek meg, és jelennek meg. Nem mindegy, miről? Körme piszkos, észreveszi, kisollóval piszkálgatja. Szeretné, ha én is tudnám, amit ő tud. Tudnám az életét. Nagyon óvatos, de bennem már bízik.

— Nem unod ezt a sok szemenszedett marhaságot? — kérdem.

Boldogan bólogat. Hogy milyen igazam van, de még mennyire, hogy igazam van. Unalmas bizony, meg nem kell a kutyának sem. Nem is érti, hogy lehetnek emberek olyan hülyék, mint ő. Elmehetne pincérnek, ezerannyit keresne, s érezné, hogy valami hasznosat csinál. Enni ad az éhezőknek. Mátyás atya látványa, fehér kabátban, tányérokka a kezében, zsongó asztalok között sokáig a legembertagadobb hangulataimban is felderít.

Közben olvasok. Nem nagyon értem, amit olvasok. Inkább Mátyás atyát olvasom. Nagyon, de nagyon irigy vagyok. Meleg, zsbongó, rajongó irigység tölt el.

Később mesélek. Lassacskán kézzelfoghatóvá válik a kozmosz számunkra is, akik a négy alapműveletnél hagytuk abba a matematikát. Már nem borzaszt a gondolat, hogyha a legtávolabbi csillagon ülnénk, onnan egy újabb legtávolabbi csillagot pillantanánk meg. Vagy semmit. De akkor a semmit pillantanánk meg. S a legtávolabbi semmin ülve újabb legtávolabbi semmit. Így araszolhatnánk... Már nem iszonytató. Ketten ülünk már, és nézzük a legtávolabbi csillagot.

Mátyás atya megvallja, hogy még mindig fél egy kicsit a nőktől. Szeretném megölelni érte. A győzelmemet szeretném megölelni. Legszebb győzelmem. Óvatos vagyok, mintha katicabogarat tartanék a tenyeremen. El ne szálljon! Nem száll el.

— Itt sürgős intézkedésekre van szükség, Mátyás atya — villogtatom a karimaimat.

— Gondolod?

— Oui, yes, si, ja.

Mátyás atya talányosan mosolyog.

Most a filmrendező rendel.

— Jókai bableves és egy... és egy...

— Én is egy Jókai bableves — mondja a forgatókönyvíró.

— Mit szólnának egy kétszemélyes Krúdy tálhoz?

— Mi van benne?

A pincér közli, hogy csupa jó van benne.

— Akkor kétszemélyes Krúdy tál...

És egy másfél személyes Vörösmarty savanyúborka. Nem szólva a József Attila szikvízről, Ady szalvétáról, Kosztolányi fogpiszkálóról, Kassák Lajos köpöcsészéről.

Kötetlenek vagyunk, ahogyan érett korban lévő értelmiségiekhez illik. Egyik élc a másikat éri. Jó így magunk között. Persze azért van közöttünk némi különbség. Én többnyire esengve hallgatok. Nem érthetem egyből, hogy miről van szó. És ha értem, hátha félreértem. Mert, végeredményben, mit is keresek én itt? Miért nem vagyok ott, ahol voltam? Az élet nem egymásutániság, hanem ok—okozati lánc. Legyünk csak óvatosak.

Belekapaszkodom minden felületbe, ami érdes, amin nem siklik le a tenyerem. A síkos tenyerek vagy a simára csiszolt felületek korát éljük. Elmondhatnám. Nem mondom el.

— Mi újság kint?

— Mi érdekel? — válok barátságossá.

— Minden.

Semmi. A minden nem érdekes. A minden nem érdekelhet senkit. Pincér! valami pikánsat az úrnak! Na, vigye innen azt a gömbölyded formát. Más pikánsat nem tud elképzelni? Olyanra gondolok, tudja, amin el lehet csámcsogni, valami bizsergetőt, valami vérpezsdítőt. Nincs? Na, ide sem jövök többet.

Azért persze mesélek. Az én automatám a legtökéletesebb. Legfeljebb kisebb csalódásokat okoz. Dehát már az is szép, hogy bedobjuk az érmét, s a gép, külön nekünk, és nem a mellettünk várakozónak kezd kattogni, kráknogni. Ki is köp valamit. Néha azt, amit várunk, néha málnaszörp helyett sonkás zsemlyét, cigaretta helyett jótanácsot. Az automata most zihál, légszomja van, nem érti, miért nem állítja le. Hiszen most ebédszünet van.

Nem is arat sikert. Pedig elég tapasztalt. Néhány gyakorlati megfigyelés alapján vázolja fel a világhelyzetet. Nem túl szomorú, nem túl vidám. Azért az automata is csak ember. Rámutat a feladatokra, kijelöli a maga helyét is. Nem hisz az egészben. A földmérés a leghálátlanabb munka. A földmérők már a lassan klasszikussá merevedő példákban is rosszul járnak.

Eszter zuhanyozik. Kisvártatva engednek ki izmai a forró víz alatt. A zuhanyozó félhomályos, az ablakon füstszürke üveg. Fürdőköpenyét átjárja a gőz, lecsapódik a bolyhokon. Eszter rám gondol. Gyakran gondol rám, ha egyedül van. A zuhany alatt mindig egyedül vagyunk. A zuhanyból most forró víz ömlik. De ömlik hideg is, ömlik epe, ömlik magányosság, ömlik az életünk. A homályos üvegen át integetek Eszternek. Felismeri az árnyamat. Szervusz, Árny, hogy vagy? Köszönöm, csak az árnyam vagyok.

— És ti? — kavarom bele Eszter vizes haját a kávémba.

Mi? Az más. Az már egészen más. Mi itt, hogy úgy mondjuk, a vártán! Nehéz. Nagyon nehéz. De kell. Szükséges. Elvárják. Sokan számítanak. Nem okozhatunk csalódást.

Kicsit irigyelnem kéne. Amikor a tél elől dél felé rohant velünk a nyitott teherautó, nekem is eszembe jutott ilyesmi. Hogy kell, meg hogy szükséges. De tőlünk nem várta el senki. Tőlünk azt várták el, hogy markoljuk fel maroknyi agyagunkat, és tapasszuk a talapzathoz. A hajó olajat szállított. Csak bizonyos helyeken vagy lopva lehetett rágyújtani. Nagy kedvvel talicskáztam a szenet a gépházban. Az Adria olyan kék volt, mint gyorsan felnyíló, rögvest lecsukódó szemem. Nem tudtam levenni a hatalmas dugattyúról. Libaszerű állatok röpködtek a vízvonalunkban. Hulladékunkat eszegették. Erről meddig akarok még hallgatni?

— Mondd meg, de őszintén, tetszett neked a film?

Megmondom. Őszintén. Hát persze, hogy nem értek hozzá. De hogyan is érthetnék annyi távol töltött év után. Az edénymosogatás, fiú, nem tesz jót az elvont gondolatoknak. Vagy épp az tesz jót?

Nagy átalakuláson megyek keresztül. Leemelték a fejemet. Fölnyitják. Néhány, sörét szopogató vendég idegesen pillant felénk. Ezt azért mégsem kéne hagyni. Szólni kéne. Nem szólnak. A pincér hozza a tálat. Arra állítják. Elég leveses, állapítja meg a fejem, amint maga alá pillant. Teli van! A szomszéd asztalt is odahúzzák, hogy minden elférjen. Legfelül poros irat: érettségi bizonyítvány. Egérrágtá. Nagy, vörös tóklámpa vigyorog alatta, gyertyájának már csak a kanóca feketéllik. Robusztus, bükkbe faragott bazorelief következik. Az ócskának sem kéne. Amint hozzáérnek, szétporlik. Pincér jön, Csokonai cirokseprűvel. Ébresztőóra, csengője beragadt, rugója fájdalmasakat pengve tolja előre a mutatókat. Az Idő nagy, sárgás liptói, hörsögszerű kisállat harap belőle szabályos darabokat. Erősen fogyóban. Női ruhák, többsége, sajnos, szennyes. Sörét szopogató vendég idegesen és véglegesen ül át egy távolabbi asztalhoz. Nyilvános helyen, ez mégiscsak sok! Néhány vízfestmény, becsmérőlen forgatják ujjuk között. Egyik szomorú kisleány ábrázol ugrásra készen. Másik vidám férfit, hasát vakargatja, köldökét nézi. Kis ékszerdoboz, kulcsát nem találják. Ránézésre nyílik, de ezt csak a fejem tudja. Finomművi üvegcese. Sósav van benne. Hát ez minnek?

— Mi nem akartunk jó filmet készíteni — mondja a forgatókönyvíró.

Ez érdekes. Nem értem, de érdekes. Csakhamar a harc egészen sajátos formáiról értesülök. Van egy galamb, ami tulajdonképpen veréb, s ha ezt bizonyos látószögéből, inkább felülről lefele, mint alulról felfele nézzük, az egész kondor-keselyűhöz kezd hasonlítani. Akinek ez nem megy, vásároljon sasmadár láttató szemüveget, gyártja a „Bárgyúság“ legkiszaribb szövetkezet, Öszvér utca 70. b.

— Nem kellene mégis, elsősorban jó dolgokat csinálni? — kérdem csenevészén.

Nem értem, persze, hogy nem értem. Másról van szó. Mindig is másról volt szó. Jöttem hamvasan, másról volt szó. Mentem perzsszagúan, másról volt szó. Hát, miről van szó!

Időnként vizet kell látnom. Egy darabig számolgattam a folyókat, melyeken átkeltem, és számolgattam a tengereket, melyekben jóízűen fuldokolt egyre többet próbált lelkiismeretem. Nagyon fontosnak éreztem ezeket a számlálásokat. Aztán, hogy a gyors meggazdagodás egyetlen módját sem választottam céloomul, sőt, megtudtam, hogy nem is akarok meggazdagodni, sőt, azt is megtudtam, hogy nem is akarok akarni — abbahagytam a számlálgatást. Kerekded munka jelent még álmaimban. Gurult, gurult, míg fel nem ébredtem.

Péter azt mondja, dolgozz. Rossz szívvel bólintok. Én *dolgozni* szeretnék, nem dolgozni. Hogy őregszem, hogy csökkennek a választási lehetőségeim? Néha elhiszem neki. Látom, Péter, hogy időnként körülszimatolsz, mint kutya a petróleumos rongyot. Elviselhetetlen vagyok a finom orrodnak, mégsem tudsz elszakadni tőlem. Megfoghatatlan, de ahogy így együtt van, mégis valami, ugye Péter. Nem lehet, hogy ne legyen valami.

A pincér pucéran lép ki a konyhából. Hosszú, fehér papírcsíkot tekert maga köré. Ellejtí csábtáncát, meztelen fogát mutogatja. Mosoly. Szórszájai fekete katonák, kis táskagépfegyverrel a hónuk alatt.

— Váltás van.

Nézzük a papírcsíkot, és nézzük a leplezetlen pincért. Ő most maga, a maga valójában. Kaparászt érzek a zsebem körül. A kezem. Előhúzza a dugi százast.

— Szó sem lehet róla — szárnyal dalunk.

Kocsonyás anyagom szilárdba rándul. Százasom az asztalon. A szomszédból szórakozottan pillant át a söröző vendég. Némaságom sok beszéden tanult meg hallgatni. És néhány vidám koplalás alkalmával.

A forgatókönyvíró felugrik, sarjadzó pocakja az asztalhoz súrolódik. Elvezeti a pincért. Hová akarja bezárni? Nem zárja be, megállnak a véceajtó előtt. A forgatókönyvíró fizet. Nem tudok odamenni. A rendező nem enged kimászni a sarokból. Dulakodnék. Tudom, hogy arcom kréta. Aztán rájövök, hogy marha vagyok. Úgy viselkedem, ahogyan elvárják. Hálásan pislogok fölfelé a valamivel mélyebb gödörből. Akinek ez örömet szerez... A filmrendező homlokán kigyulad a felirat: *nie dies sine linie*.

— És különben, lehetünk-e valamiben a segítségedre? — ömlik ki a forgatókönyvíró az asztalra. Odakapok. Istenkém, csak le ne csöpögjön.

— Egyelőre semmim sincs. Szeretnék valamit, ami...

Szavaim elhullogatott szemét. Üszkálnak Európa felszínén, szétmállanak, lemerülnek. A felszín alatt én ülök, nyelek vissza mindent, amit lehet. Hogyne, fiúk, ha tudtok valami üresedésről a filmszavak szakmában. Esetleg modellt állhatnék burkolt célzásaitoknak.

Még maradok. Ők elmennek. Dolguk van. Nagy dolguk. Nekem, ugyebár, nincs. Előveszem Péter listáját. Edit levelét is előveszem. Nem tépem fel. Elteszem. Maradt pénzem telefonálni, ujjongok. És táviratozni. Dísztvíratban feladom összes gondolatomat ebédeltetőim címére. Érdekes falidiszeket lehet belőlük csináltatni. Érdekes falidiszeket az érdekes emberek falára. Néhány gondolatot azért magamnak tartok.

Kint minden más. Azért is más, mert eldöntöm, mostantól kezdve egy órán át nincs semmi dolgom. Ebben különös gyakorlatom van. A Semmi Dolgom Mű-

egyetemet jelesre végeztem. Néha felkeresnek évfolyamtársaim, leggyakrabban a lajhár, ritkábban a dél-amerikai hangyászsün. Miért vágnak annyian Dél-Amerikába? Belém Dél-Amerika vágyik.

Ráérősen sétál rajtam az aszfalt. Megy a Dunára. Emészttek. A savak jóízűeket harapnak a rántothúsból és a délelőttől. Majd csak kiadom. Van még egy módszer, ledughatnám az ujjamat a torkomon. Nem lehet. Európában vagy, fiú! Bízd csak az áldott anyatermeszetre, aki gyúrt.

Előveszem a tivoltit, melynek rugóját én feszegetném, ha tudnám. Néhány golyó a zérusba pattant, mások reménykeltően száguldanak a gumiszalagok között. Dobtam néhány százast is. Mit kezdhetek vele? Örvendek, hogy van. Villamos döcög át a váltón. Tele emberekkel. Golyó lehetőségek. Kezdesz megint túlságosan élelmes lenni, fiú.

Sohasem sikerült jól éreznem magam egyedül. Mások között egyedül? Az más. Nem barátkoztam. Provokáltam a barátkozást. Hozzám mindenkinek köze kell legyen. Nem volt. Ismét csapdává változik a szemem. Itt is csak ráérnek az emberek. Érjenek hát rám is.

A rakpart, mely már rég nem rak, csak part, néhány bágyadt horgással, szítakötőszerű szerelmessel, öntöttvas kikötőbakkal teljes. Az utóbbira ülök. Jó meleg. Valaki kijön a vízből, sűrű ruhát visel, gyanakodva körüljár. Talán jobbat várt? Közelebb somfordál, fején tölgykoszorú, mezítelen lábujjai között ibolyát tart. Arcunk összeér, lassan belémolvad. Együtt vagyok. Nézem a vizet.

Erettem nyüzsgő az univerzum. A fák megadóan szívják a nitrogént, vágyakozva néznek az állatok szippantotta oxigén után. Valamelyik geológiai korszakban kellett volna szólni, tiltakozni, most már késő. A víz kecses rétegekben fekteti medre aljára a szennyet, felszíne csillog. Tegyem fel a napszemüveget? Teszi a fene.

Eszébe jutok embereknek is. Kimerülten húzza az igát, viseli a sors megújuló csapásait. Szegény fiú! Hopp, ott felszökött egy hal! Rámegyek a vízből felszökő halakra. Nehéz az életem. Kéne igyak még egy kávét.

Szakt munkások rohannak lélekszakadva. Leemelik a bazilika kupoláját. Ne azt, az esztergomit hozzátok. A galambdúccokat nem kell leszerelni. Hangulatos. Az a Csontváry jó lesz szőnyegnek, a Lánchíd asztalnak. Kicsit hosszú, vágjatok le a két végéből. Megvan? Jöhetnek a lányok. És jönnek a lányok, kígyózó, mezítelen scsiban, rézdomborításos edénykében hozzák a kávét. Köszönöm, már nem kérek.

A hal félrekapott farkkal ül a szomszéd kikötőbakon. A horgász bekapta a horgot. Paprikajancsi. Be vele a kosárba. A horgászoknak kosárban a helyük. Pihenek. Lassan pikkelyeim nőnek. Szálkás is vagyok. Mihály krádog, visszaköp a tányérra. Alamuszin pislogok. Átharapta a gerincemet. De ezt csak én tudom. Vajon összeforr még?

Milyen anyaggal is burkolják az úrrakétákat? Tíz dekát kérek. Igen, kérem, most lónek ki. Tudom, pemzliivel kell felkenni. A pofámra, hogyne. Hogy még így sem garantálják? Hogyan merészkedjek ki az úrbe ilyen ócska burkolattal? Pillanatnyilag ez kapható vegyeskereskedésünkben. Ne feledje védjegyünket! Huszadik század.

Szép ez a koradélután. Ismét magamra rontok. Letépem a következő ruhát is. A közönség azért kedveli a vetkőzőszámot, mert tudja, hogy a harminc öltözék alatt szép, mezítelen test lapul meg. Ennyit elvár a pénzéért. Valóban nincs test a ruháim alatt? Valami puhára, lüktetőre tapint a kezem. Valami azért van. Megnyugszom.

Hátam mögött az úton Mihályok sietnek. Közben négy kerekük nőtt. Lelkük a farukban, pöfög halkán. Tricikli alakú filmrendező gördül elő, zsebóra forgatókönyvíróval. Diktálják az iramot. Mutatják, hány óra. Korán van még.

Egyre kevesebb dolog jut eszembe. Végre valami jó. Vajon szabad itt ülni a kikötőbakon? Miért ne volna szabad? És miért ne volna nem szabad? Rend a lelke mindennek.

Félig gyermek, félig felnőtt fiú közeledik ráérősen. A vizet nézi ő is. S engem. Lenézne a kikötőbakról? Egyszer fogadásból így szóltam barátaimhoz: öt perc múlva egy lekvároskenyérrel és azzal a vénasszonnal karonfogva jövök ki ezen az ajtón. Megnyertem a fogadást. Igaz, hogy csak zsír volt otthon, s a vénasszony nem tudta túrtöztetni a vihogását. Most arra fogadok, hogy a fiú megszólít. Tudom, hogy nyerek. Cigaretét veszek elő, a többit véletlenül kiszórom a földre. Egyenként, gondos megfontolás után dobigálom a Dunába.

— Adja inkább nekem.

Ezt már hallottam valahol. Milyen nyelven is? Mindegy. Az ad ígét minden európai nyelven megtanultam.

— That will never do.

— Külföldi? — integet is, hogy értsem.

— Nem, magyar vagyok.

— Akkor mit marhul?

— Felvágok.

Mátyás atya rosszállóan, de megbocsátóan csóválja a fejét. Il kuncog. Báránnyelű takarja el a napot. Béget.

— Vakáció?

— Az.

— Unod?

— Maga élvezi?

— Néha jólesik.

Dögölj meg, mondaná, de hallgat. Azért én megdöglök. Nagy temetés. A század saját halottjának tekint. Némi joggal. Felfuvalkodott sirások jönnek, tollszár ujjúak, homlokukon tanítások csillognak. Jaj, elfelejtettem mondani Mihálynak, hogy olvastam a cikkét, amit nem is olvastam. Mulasztás.

— Mi van? — változok mikrofonná.

— Adjon tüzet is.

— Mióta bagózol?

— Mi köze hozzá?

— Szeretted a piát?

— Nem. Adja nekem a tasakot is. Magának már úgysem kell.

Leül a lábamhoz a kőre. A rugalmas szomorúságot lehetne róla megmintázni. Beletörődött, hogy fizetni kell. Hetykeségét locsogva mosogatja a víz. Nagy partszakaszok szakadnak le.

— Ebédeltél?

— Reggeliztem.

— Mit?

— Vajaspíritóst, tejeskávét.

— Én indigót, tonhalat és vasreszeléket.

Nézem a hátát. Elbírja. Fel sem pillant. Tarka gyermekmesét visel, kihajtott gallérral. Hónaljában, az ütköző szőrök között beatzenekar cincog. Cini-cini muzsika, táncol a kis Adámka a paradicsomban, Kiüzetés fél négykor. Addig táncol egyedül, amíg deresre kerül, rekerül, rekerül, amíg deres rekerül. Fejében akkora lámpa világít, mint egy hólavina. Hátrahőkölök, amikor észreveszem.

- Mi a véleményed a huszadik századról, amiben élsz?
- Maga hülye?
- Szeretnél utazni?
- Szeretnék.
- Van valami ötleted?
- Beálltam egy bábcsoportba. Azt mondják, kivisznek vendégszerepelni

Svájcbba.

- Jól tanulsz?
- Tűrhetően.
- Bosszankodnál, ha nem vinnének ki?
- Nem. Nem érdekel túlságosan.
- Mi érdekel?
- Semmi.
- Lányok?

Felnéz. Kabátujjamból miniszoknyás lányok rajzanak elő. Épp lefekvéshez készülődnek. Vele. Szimatol. Idegen még az illat. Mátyás atya, azt hiszem, most már komolyan neheztel.

A logikus válasz különleges ismérve a hazugságnak. Néha zenét hallunk, ez kissé összekuszálja a dolgokat. Külön világ. Barna ruhában jár, tömpe orrú cipőben, halk szavú, bal orcáján nyílt seb. Ha begyógyul, felszúrja. Megtűzesített jég-rudacskával.

- Mit gondolsz, lehet jeget forróítani?
- Marhaság.
- Keress meg máskor is. Ebéd után mindig itt ülök ezen a parton.
- Nem igaz. Még sohasem láttam itt.
- Az is előfordul.
- Tényleg, mi a baja? Mondja meg, látom, hogy van valami baja.

Magas alak közeledik, hátán imára kulcsolt kézzel. Elénk borul. Megvetően elfordulunk. Mi tudjuk, miért. Kéne inni még egy kávét. Előveszem Péter listáját. Telefonálni fogok. A magas alak még mindig előttünk térdel. Mi a tetűt akar? Én hátrafelé, a fiú előre már mindent megbocsátott. Hagyjuk ezeket a látványos ügyeket. A horgász is idebámul, elűsztatja a halat. A magas alak most felnéz. Meglátom, hogy vak.

Még nem telt le az óra. Van még pár perc. Megfeszítem a rugót. Még nem pattan el. Vajon meddig hajít ma? De még nem telt le az óra. Van még pár perc. Nézem a vizet. Nem nézem.

Víznéző embert mímelek.

Tartásom ősi, mint anyagom. Csak a lehetőség szivárgott el belőle, mellyel magamra mutathatok a világ kezével.

Most kissé előreroggyan a vállam. Tenyerem kifordul. Nem tudom, a koldulás vagy a tehetetlenség mozdulatát készíti bennem a mindenről előbb értesülő öntudatlanság.

Tartásaim használódtak el, vagy a tartások egyáltalán? Ezt egyik tartásból a másikba való tapinthatatlan átmenet pillanatában meg kéne határozni.

Víznéző embert mímelek.

Várom a túlparttól érkező bárkát. Belemerevedek a biztonságba, hogy végre annyi hajszolt nap múltán már csak a vízrehajló ember tartását kell felöltötenem. S ihatok. Amíg a bárka meg nem érkezik. A bárka évek óta érkezik.

Tartásom jelképes. Jelenti az átkerülés csillapíthatatlan vágyát, de jelentheti az átkerültség roppantó befejezettségét. Ki tudja, melyik az igazi.

Nem szabad tovább mímelnem a víznéző embert.

Víznéző embert mímelek.

Melyikén ennek a csak két partnak?

Valahonnan, alig meghatározhatóan, víznéző emberek vékony erecskéje csorog a szentnek és legfontosabbnak nevezett összecsorgásban. Talán önmagukat nézik a víznéző emberek? Önmagamát nézem?

A koraesti órában, valamikor a második és huszadik század között (vagy előbb), csak a ló fara látszott ki a bokorból. Foga alatt halkán ropogott a fű. Odébb valamivel felszerszámozott ember. Lábán aranypántos saru (vagy fényesre subickolt katonacsizma), fején tányérsapka (vagy kócsagtollas főveg), testén bő, vörös bugyogó (vagy élevesztett pantalló). A felszerszámozott ember a vizet nézte. Aztán valami zizzent, suhant vagy robbant. A ló még sokáig ropogtatott, állva aludta végig az éjszakát, mint a telivérek. Reggelre kifehéredett a szőre. And an old white horse galloped away in the meadow.

En még víznéző embert mímelek. Melyikén ennek a csak két partnak?

Valóban törvény koptatja tartásomat? Törvény-e az, hogy soká nézve értetté válik a felfoghatatlan, hogy soká nézve fel nem fogott marad a felfoghatatlan? Vagy meghaladott. Vízelnem kéne víznézés helyett? Esetleg derékon felül emelni szoknyát? S bújni alá?

Törvény-e a tartások lanygulása?

Törvény-e az, hogy tartásomnak kifelé kell kiegészülnie? Hogy mindig az a kérdés: mit tart a tartás, és sohasem az, mi tartja a tartást. Törvény-e a kifelé kiegészülő tartás? A kézigránáttal kiegészülő kéz, a fejedővel kiegészülő fej, a ruhával kiegészülő test, a haszonnal kiegészülő cél, az üritéssel kiegészülő szerelem, a cirkuszporonddal kiegészülő gondolat? És törvény-e a víznézőkkel kipontozott túlpart?

Mímelem-e a víznéző embert?

Épül-e valami ezekből a félretett pillanatokból?

Mi nyom többet egy öregedő római légionista mérlegén, a vérgyönyörűséges negyven-negyvenöt év, vagy a nagy futás után, két lihegő percre megpillantott víz az alkonyodó innenső parton? Vajon, ha egyé gyúrnánk az emberiség víznéző pillanatait, hitelt nyerne-e tőle az enyém? Vagy az enyém még csak falatnyi massa a fazekaskoronon a valami célból, céllal halmozódó gyurmához?

A világ reámmutató keze adhat csak méltóságot tartásomnak? Csak az van, akire rámutat a világ keze? A tölgy, a csordogáló szennyvíz, az alánkterülő föld — nincs? Nincsenek az önmagukért létező tárgyak? Nincsenek víznéző emberek?

Víznéző ember vagyok.

Hagyjuk. Vannak más igék is.

Fogadkozó ember vagyok.

Fogadkozó embert mímelek.

Ugyan!... Hol él maga?... Ne legyünk gyerekek... Esik az eső! Dehog esik, süt a nap!... Aztán ráütsz két tojást. Én strucctojással csinálom... Szép termék, biztató előjelek... Elindult valamikor három vízvezetékiszterelő...

Felállok a kikötőbakról, Láncsörgés. Mindjárt indul a hajó. Péter listáját már kívülről tudom. Most telefonálni fogok. A számokat is kívülről tudom. Magamat is kívülről tudom. Belém sem kell pillantsak. Né, egy telefonfülke! Ide be-megyünk. Bejárat az emberbe, beléptidj ellenében. Gyerünk.